

Naturskyddsföreningen
Box 4625, 116 91 Stockholm
Telefon: 08-702 65 00
Hemsida: www.naturskyddsforeningen.se
E-post: info@naturskyddsforeningen.se

Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning, MKG
Box 7005, 402 31 Göteborg
Telefon: 031-711 00 92
Hemsida: www.mkg.se
E-post: info@mkg.se

2010-05-17

Till: Svensk Kärnbränslehantering AB, SKB
106 58 Stockholm

Följebrev till samrådsinlaga från Naturskyddsföreningen och Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning, MKG, rörande samrådet om den långsiktiga säkerhetsanalysen för ett slutförvarssystem för använt kärnbränsle m m

Naturskyddsföreningen och Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning, MKG, överlämnar härmed en bifogad gemensam samrådsinlaga rörande samrådet om den långsiktiga säkerhetsanalysen för ett slutförvarssystem för använt kärnbränsle och närliggande frågor.

Naturskyddsföreningen och MKG anser att det är viktigt att de synpunkter som föreningarna framför i samrådet kan diskuteras i en dialog med verksamhetsutövaren, kärnavfallsbolaget Svensk Kärnbränslehantering AB, SKB. Kärnavfallsbolaget har på ett samrådsmöte i Östhammar den 3 maj 2010 framfört att bolaget inte avser att samråda ytterligare om frågor som rör den långsiktiga miljösäkerheten. Bolaget framförde på mötet även att resultatet från den preliminära säkerhetsanalysen SR-Can från 2006 räcker som underlag för samråd som rör långsiktig miljösäkerhet för slutförvaret för använt kärnbränsle.

Naturskyddsföreningen och MKG anser att samrådet inte kan avslutas innan ett fullgott underlag har presenterats om den långsiktiga miljösäkerheten. Kärnavfallsbolaget har i samrådet angett att bolaget har tillgång till preliminära resultat som av vikt för analysen av den långsiktiga miljösäkerheten. Bolaget har samtidigt angett att avsikten är att underlaget för dessa resultat inte ska redovisas i samrådet. Bolaget hänvisar i stället till att resultaten kommer att redovisas i ansökan och att det räcker att andra aktörer kan ta del av och kommentera analysen inom prövningsprocessen.

Naturskyddsföreningen och MKG menar att det är rimligt att verksamhetsutövaren i samrådet redovisar den kunskap bolaget har om frågor som rör långsiktig miljösäkerhet på ett öppet och fullgott sätt. Med tanke på de allvarliga långsiktiga miljökonsekvenser som ett slutförvar för använt kärnbränsle kan ge, anser föreningarna att verksamhetsutövaren ska ta fram en preliminär version av den säkerhetsanalys, SR-Site, som ska lämnas in med ansökan och genomföra ett samråd om denna. Föreningarna menar att om detta inte sker så kan inte samrådsprocessen anses vara genomförd på ett processriktigt och fullgott sätt.

Föreningarna anser att samma hantering även bör gälla för de två särskilda dokument om metodval och platsval som bolaget avser att lämna in med ansökan. Dessutom anser föreningarna att det ska finnas en jämförbar säkerhetsanalys även för Laxemar för att underlätta förståelsen för vilka frågor som har varit avgörande för platsvalet och hur olika faktorer allmänt påverkar säkerhetsanalysen.

Föreningarna har även skrivit om dessa frågor, samt mer utförligt om föreningarnas syn på samrådets genomförande i övrigt, i den gemensamma samrådsinlägga som inlämnades till verksamhetsutövaren den 10 mars 2010 med anledning av de samrådsmöten som genomfördes i februari 2010.

Naturskyddsföreningen är en ideell och partipolitiskt obunden miljöorganisation. Föreningen är Sveriges största miljöorganisation med ca 180 000 medlemmar och finns i lokalföreningar och länsförbund över hela landet. Mer information om Naturskyddsföreningen och dess arbete finns på föreningens hemsida <http://www.naturskyddsforeningen.se> .

Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning, MKG, är ett samarbete mellan Naturskyddsföreningen, Naturskyddsföreningen i Uppsala län, Naturskyddsförbundet i Kalmar län, Fältbiologerna och Oss - Opinionsgruppen för säker slutförvaring i Östhammar. MKG erhåller stöd ur Kärnavfallsfonden och arbetar med att bevaka och granska kärnkraftsindustrins projekt att finna en metod och plats för att slutförvara det radioaktiva avfallet från kärnkraftverken. Mer information om MKG:s arbete finns på föreningens hemsida <http://www.mkg.se> .

Med en förhoppning om en fortsatt dialog i dessa frågor.

Vänliga hälsningar,

Mikael Karlsson
ordförande, Naturskyddsföreningen

Linda Birkedal
ordförande, MKG

Johan Swahn
kanslichef, MKG
070-4673731, johan.swahn@mkg.se

Kopia:

Miljöministern

Miljödepartementet

Kärnavfallsrådet

Strålsäkerhetsmyndigheten

Naturvårdsverket

Energimyndigheten

Länsstyrelsen i Uppsala län

Länsstyrelsen i Kalmar län

Regionförbundet i Kalmar län

Regionförbundet i Uppsala län

Oskarshamns kommun

Östhammars kommun

Hultsfreds kommun

Milkas

SERO

Greenpeace

TOM SIDA

Naturskyddsföreningen
Box 4625, 116 91 Stockholm
Telefon: 08-702 65 00
Hemsida: www.naturskyddsforeningen.se
E-post: info@naturskyddsforeningen.se

Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning, MKG
Box 7005, 402 31 Göteborg
Telefon: 031-711 00 92
Hemsida: www.mkg.se
E-post: info@mkg.se

2010-05-17

Till: Svensk Kärnbränslehantering AB, SKB
106 58 Stockholm

Samrådsinlaga från Naturskyddsföreningen och Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning, MKG, rörande samrådet om den långsiktiga säkerhetsanalysen för ett slutförvarssystem för använt kärnbränsle m m

Verksamhetsutövaren, kärnavfallsbolaget Svensk Kärnbränslehantering AB, SKB, avser att ansöka enligt miljöbalken och kärntekniklagen om tillåtlighet för ett slutförvar för använt kärnbränsle vid Forsmarks kärnkraftverk. Kärnavfallsbolaget presenterade i december 2009 en preliminär version av den miljökonsekvensbeskrivning, MKB, som ska bifogas ansökningarna. I den preliminära MKB:n ges endast en kort sammanfattning av den förväntade långsiktiga miljösäkerheten av slutförvaret. En sammanfattning som utgår från den senast presenterade säkerhetsanalysen SR-Can från 2006. På samrådsmöten i februari 2010 (Östhammar och Figeholm) presenterade verksamhetsutövaren den preliminära MKB:n och förklarade att samrådet skulle avslutas. Kärnavfallsbolaget mötte ett brett missnöje med att det inte finns ett bättre underlag samråd om den långsiktiga miljösäkerheten.

Med anledning av kritiken genomförde verksamhetsutövaren ett nytt samrådsmöte den 3 maj 2010 i Östhammar. På mötet framförde kärnavfallsbolaget åter att inget ytterligare underlag som rör långsiktig miljösäkerhet eller andra frågeställningar kommer att presenteras i samrådet och att samrådet ska avslutas.

Naturskyddsföreningen och Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning, MKG, vill med denna samrådsinlaga i lämna synpunkter på hur samrådets genomförande rörande den långsiktiga miljösäkerheten av det planerade slutförvaret, samt på samrådet om metodval och platsval. Föreningarna har även skrivit om dessa frågor, samt mer utförligt om föreningarnas övergripande

syn på samrådets genomförande, i den gemensamma samrådsinlägga som inlämnades till verksamhetsutövaren den 10 mars 2010 med anledning av de samrådsmöten som genomfördes i februari 2010.

1. Samrådet om den långsiktiga miljö säkerheten måste fortsätta och utgå från ett fullgott samrådsunderlag för säkerhetsanalysen, dvs en preliminär version av säkerhetsanalysen SR-Site som ska lämnas in med ansökan

På samrådsmötet den 3 maj presenterade kärnavfallsbolaget en lägesbeskrivning av bolagets pågående arbete med säkerhetsanalysen. Inom områdena buffererosion, kopparkorrosion och jordbävningsrisker gjordes dessutom en översiktlig redovisning av bolagets syn på hur dessa frågor påverkar den långsiktiga säkerheten.

På mötet angav verksamhetsutövaren att mycket av underlaget till säkerhetsanalysen är klart eller under slutlig sakgranskning, men att det pågår ett omfattande beräknings- och analysarbete som underlag till huvudrapporten och att det därför är för tidigt att presentera slutsatser. Trots det presenterade kärnavfallsbolaget i presentationen av lägesbeskrivningen för arbetet med den långsiktiga miljö säkerheten preliminära slutsatser inom områdena buffererosion, kopparkorrosion och jordbävningsrisker. Bolaget ville dock inte lämna ut ett underlag med analysen som lett fram till de slutsatser som redovisades. Verksamhetsutövaren hänvisade i stället till att resultaten kommer att redovisas i säkerhetsanalysen SR-Site som kommer att bifogas ansökan och att det kommer att vara möjligt att kommentera analysen inom prövningsprocessen.

På mötet framförde även bolaget att det inte blir några ytterligare samråd därmed inga ytterligare underlag om den långsiktiga miljö säkerheten i samrådet. verksamhetsutövaren menar att resultatet från den preliminära säkerhetsanalysen SR-Can från år 2006 räcker som underlag för samråd som rör långsiktig miljö säkerhet för slutförvaret för använt kärnbränsle.

Under senare år har det framkommit uppgifter som tyder på att kärnavfallsbolaget i sin tidigare säkerhetsanalys inte på ett tillfredställande sätt har tagit hänsyn till viktiga frågeställningar som berör långsiktig miljö säkerhet (kopparkorrosion, lererosion, hantering av jordbävningsrisker och permafrost under kommande istider m m). Dessutom har det framkommit uppgifter som tyder på att kärnavfallsbolaget inte har tillräckliga kunskaper om hur de konstgjorda barriärerna av koppar och lera i verkligheten, och inte bara i modeller, beter sig i den typ av berg som är aktuell vid slutförvaring i Forsmark. Till detta tillkommer att det finns en osäkerhet hur den verklighet som redovisas vad gäller beteendet av koppar och lera i långtidsförsök i berglaboratoriet på Äspö ska tolkas. Dessa frågor måste hanteras i säkerhetsanalysen för slutförvaret.

Naturskyddsföreningen och MKG anser att det är otillräckligt att verksamhetsutövaren i samrådet som underlag för den långsiktiga miljö säkerheten endast hänvisar till en 5 år gammal säkerhetsanalys. Om

ansökan lämnas in utan att en bättre redovisning görs i samrådet av hur bolaget hanterat de frågeställningar som uppkommit sedan den senaste säkerhetsanalysen SR-Can riskerar prövningen av ansökan att ta betydligt längre tid än om samråd kan ske om ovanstående frågor och andra frågor som rör den långsiktiga miljösäkerheten.

Enligt 6 kapitlet § 4 i miljöbalken ska verksamhetsutövaren samråda om de miljöfrågor som är viktiga för den verksamhet som ska bedrivas. Enligt den preliminära miljökonsekvensbeskrivning, MKB, som kärnavfallsbolaget presenterade i december 2009 är den långsiktiga miljösäkerheten för slutförvaret efter förslutning en huvudfråga för tillståndsprövningen. Det finns ingen begränsning av den omfattning samrådet om miljöfrågor ska ha. Om verksamhetsutövaren har tillgång till information som rör viktiga miljöfrågeställningar för den sökta verksamheten är det rimligt att den informationen presenteras i samrådet. Att i stället hänvisa till att tillgänglig information ändå kommer att kunna granskas i prövningen av ansökan och därmed inte behöver redovisas i samrådet kan inte anse vara en rimlig hantering av samrådsprocessen.

Den uppkomna situationen är inte bara en angelägenhet för de miljöorganisationer som hävdar att denna viktiga fråga måste hanteras på ett bättre sätt av kärnavfallsbolaget. Strålsäkerhetsmyndigheten och Kärnavfallsrådet med deras experter och hela det vetenskapliga samhället har en viktig roll att spela i samrådet. Det är viktigt att det finns ett samrådunderlag som tillåter en öppen dialog om den långsiktiga miljösäkerheten med det bästa tänkbara underlaget. Annars kan inte kärnavfallsbolaget på bästa sätt presentera kunskapsläget om den långsiktiga miljösäkerheten i miljökonsekvensbeskrivningen, MKB:n, som bifogas ansökan.

Naturskyddsföreningen och MKG anser att samrådet om ett slutförvar för använt kärnbränsle inte kan avslutas innan ett fullgott underlag har presenterats om den långsiktiga miljösäkerheten. Föreningarna menar att det är rimligt att verksamhetsutövaren i samrådet redovisar den kunskap bolaget har om frågor som rör långsiktig miljösäkerhet på ett öppet och fullgott sätt. Med tanke på de allvarliga långsiktiga miljökonsekvenser som ett slutförvar för använt kärnbränsle kan ge, anser föreningarna att verksamhetsutövaren ska ta fram en preliminär version av den säkerhetsanalys, SR-Site, som ska lämnas in med ansökan och genomföra samråd om denna. Föreningarna menar att om detta inte sker så kan inte samrådsprocessen anses vara genomförd på ett processriktigt och fullgott sätt.

2. Ansökan måste innehålla en säkerhetsanalys för en lokalisering i Laxemar som är tillräckligt detaljerad för att möjliggöra en fullgod jämförelse med en lokalisering i Forsmark

I samrådet har det ställts krav på att säkerhetsanalysen SR-Site ska innehålla en analys både för den valda lokaliseringen i Forsmark och för Laxemar vid

Oskarshamns kärnkraftverk på samma sätt som gjordes i den senaste säkerhetsanalysen SR-Can från 2006. Det finns ett underlag från genomförda platsundersökningar för en analys för varje plats.

Det finns flera fördelar med att säkerhetsanalysen görs för bägge platserna. För det första finns det då ett bra underlag för att granska verksamhetsutövarens skäl för att välja Forsmark före Laxemar som den miljömässigt bästa plats av dessa två för lokalisering av ett slutförvar. För det andra så skulle analysen visa på hur platsspecifika egenskaper gällande geologi och hydrologi påverkar säkerhetsanalysen vilket skulle göra det lättare att förstå hur viktiga olika egenskaper är för slutsatserna i analysen.

I samrådet har underlaget för platsvalet varit begränsat och inget samråd har skett om valet av plats mellan Laxemar och Forsmark. Det platsvalsdokument som SKB presenterade i juni 2009 då Forsmark valdes är helt otillräckligt för att kunna bedöma om kärnavfallsbolagets platsval var riktigt i ett långsiktigt miljöperspektiv. Det av SKB presenterade platsvalsunderlaget var mycket ytligt och framtaget innan platsundersökningen för Laxemar var slutförd och dokumenterat. I den preliminära MKB:n anges att det var medelavståndet mellan sprickor i berget som gjorde att Forsmark valdes för Laxemar.

Så sent som på ett nationellt samrådsmöte i april 2009 mellan kärnavfallsbolaget och Strålsäkerhetsmyndigheten sa bolaget att vilken plats som skulle väljas fortfarande var en öppen fråga. Om den avgörande frågan för valet av plats var medelavståndet mellan sprickor inte ens en platsundersökning för att göra platsvalet – den frågan var uppenbar redan innan platsundersökningarna inleddes.

Det är viktigt att kärnavfallsbolaget presenterar ett så komplett underlag som möjligt för valet av plats mellan Laxemar och Forsmark. Kärnavfallsbolaget har sagt att det inte ska finnas en fullständig säkerhetsanalys för Laxemar med i ansökan. Om det inte blir sker en förändring i denna ståndpunkt kommer det inte vara möjligt att göra en oberoende analys av jämförbara säkerhetsanalyser för att granska verksamhetsutövarens platsval.

Naturskyddsföreningen och Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning, MKG, anser att säkerhetsanalysen SR-Site som ska lämnas in med ansökan måste innehålla likvärdiga säkerhetsanalyser av både Forsmark och Laxemar.

3. Samrådet om platsvalet måste fortsätta och utgå från ett fullgott samrådsunderlag för platsvalsprocessen, förslagsvis en preliminär version av det särskilda dokument om platsvalet som ska bifogas ansökan

I samrådsinlagan som Naturskyddsföreningen och MKG lämnade in den 10 mars 2010 med anledning av samrådsmötena om den miljökonsekvensbeskrivningen, MKB:n, som genomfördes i februari presenterades ett stort antal kommentarer rörande platsvalet för slutförvaret för använt kärnbränsle.

I och med att verksamhetsutövaren nu vill avsluta samrådet kommer inget ytterligare underlag för platsvalet att presenteras i samrådet. I stället hänvisar kärnavfallsbolaget till att det kommer att komma en speciell redovisning av platsvalet i ett eget dokument i ansökan och att granskning av underlaget för platsvalet kan ske i prövningsprocessen.

Naturskyddsföreningen och MKG anser med tanke på de frågor som rests i samrådet att det underlag för platsvalet som verksamhetsutövaren redovisat är otillräckligt. Om ansökan lämnas in utan att en bättre redovisning görs i samrådet av hur bolaget valt lokalisering för slutförvaret riskerar prövningen av ansökan att ta betydligt längre tid än om ett fortsatt samråd med ett bättre underlag sker om platsvalsfrågor.

Naturskyddsföreningen och Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning, MKG, anser att samrådet måste fortsätta till dess ett fullgott underlag för platsvalet finns tillgängligt, förslagsvis en preliminär version av det särskilda dokument om platsvalet som ska bifogas ansökan

4. Samrådet om metodvalet måste fortsätta och utgå från ett fullgott samrådsunderlag för metodvalet, förslagsvis en preliminär version av det särskilda dokument om metodvalet som ska bifogas ansökan

I samrådsinlagan som Naturskyddsföreningen och MKG lämnade in den 10 mars 2010 med anledning av samrådsmötena om den preliminära miljökonsekvensbeskrivningen, MKB:n, som genomfördes i februari presenterades ett stort antal kommentarer rörande metodvalet för slutförvaret för använt kärnbränsle.

I och med att verksamhetsutövaren nu vill avsluta samrådet kommer inget ytterligare underlag för metodvalet att presenteras i samrådet. I stället hänvisar kärnavfallsbolaget till att det kommer att komma en speciell redovisning av metodvalet i ett eget dokument i ansökan och att granskning av underlaget för metodvalet kan ske i prövningsprocessen.

Naturskyddsföreningen och MKG anser med tanke på de frågor som rests i samrådet att det underlag för metodvalet som verksamhetsutövaren redovisat är otillräckligt. Om ansökan lämnas in utan att en bättre redovisning görs i samrådet av hur bolaget valt metod för slutförvaret riskerar prövningen av ansökan att ta betydligt längre tid än om ett fortsatt samråd med ett bättre underlag sker om metodalsfrågor.

Naturskyddsföreningen och Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning, MKG, anser att samrådet om metodvalet måste fortsätta och utgå från ett fullgott samrådsunderlag för metodvalet, förslagsvis en preliminär version av det särskilda dokument om metodvalet som ska bifogas ansökan.

5. Behovet av en plan för klargörande forskning om kopparkorrosion

Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning, MKG, deltar för närvarande i en referensgrupp för ett forskningsprojekt om kopparkorrosion som verksamhetsutövaren genomför. Föreningen har i detta arbete framfört att det finns ett behov av en övergripande plan för den kopparkorrosionsforskning som fortfarande behövs för att klargöra hur kopparkorrosion kan påverka den långsiktiga miljösäkerheten för ett slutförvar för använt kärnbränsle. Bland annat behövs det långtidsprov i laboratorium av kopparkorrosion i en simulerad slutförvarsmiljö. Dessutom måste analysen av upptag av kapslar i prototypförvaret och experimentpaket i LOT-projektet, bägge i försök som pågår i berglaboratoriet i Äspö, planeras och resultaten på ett strukturerat avstämmas mot modellerna i säkerhetsanalysen. På första referensgruppsmötet påpekades dessutom att det inte utförts några försök för att studera hur kopparkorrosionshastigheten påverkas av strålningsmiljön i slutförvaret.

Kärnavfallsbolaget har hittills inte visat något intresse för långtidsförsök eller en strukturerad återföring av resultat från långtidsförsöken i slutförvaret.

Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning. MKG, kommer att fortsätta att samråda om frågor som rör kopparkorrosion inom den referensgrupp om kopparkorrosion som verksamhetsutövaren bildat.